

4.9.1. Základy latiny II

Základy latiny jsou dvouletý volitelný předmět, jehož hlavním cílem je poskytnout žákům základní orientaci v systému latinské gramatiky v rozsahu středoškolského učiva a připravit je na možný budoucí kontakt s tímto jazykem při studiu na vysokých školách /filologická studia, právnické, přírodovědecké, lékařské fakulty, farmacie/.

Základní metodou pro rozvoj požadovaných znalostí a dovedností je práce s textem /jednoduché umělé texty k procvičování, později méně náročné originální texty/, jejich podrobný jazykový rozbor, práce s překladovým slovníkem /zejména překlady z latiny do češtiny/.

Výstupem tohoto předmětu je osvojení si odborné latinské gramatické terminologie a schopnost její aplikace na kterýkoli cizí jazyk /případně i češtinu/, nacházení podobnosti mezi českými a latinskými gramatickými jevy, pochopení významu cizích slov běžně užívaných v češtině na základě jejich původního latinského významu.

Současně žák získá i povědomí o římských reáliích, prohloubí si poznatky získané v dějepise, příp. na hodinách literatury.

Podle zájmu je možno zařadit také odbornou slovní zásobu, např. lékařskou.

Pravidelně jsou zařazovány známé citáty, přísloví a tzv. živá slova.

3. ROČNÍK - DOTACE: 2, VOLITELNÝ

ÚVOD DO STUDIA LATINY

výstupy	učivo
Čte se správnou výslovností jednoduchý latinský text. Při gramatickém rozboru používá odbornou latinskou terminologii. Podle diktátu napíše jednoduchý text.	<ul style="list-style-type: none">• vývoj latiny od starověku do novověku• latinská abeceda• latinská výslovnost• přízvuk a délka slabik• psaní velkých písmen• základní gramatická terminologie

SUBSTANTIVA 1.-5.DEKLINACE

výstupy	učivo
Rozezná a podle charakteristických znaků zařadí substantiva do deklinací. Vyskoňuje substantiva podle příslušných vzorů.	<ul style="list-style-type: none">• základní pravidla pro zařazení substantiv do jednotlivých deklinací• 1. deklinace /vzor: femina, ae, f./• 2. deklinace /vzory: servus, i, m.; puer, i, m.; exemplum, i, n./• 3. deklinace /vzory: miles, itis, m.; civis, is, m.; carmen, inis, n./• 4. deklinace /vzory: exercitus, us, m.; cornu, us, n./• 5. deklinace /vzor: res, ei, f./

ADJEKTIVA 1.-3. DEKLINACE

výstupy	učivo
---------	-------

<p>Spojuje adjektiva se substantivy na základě jejich shody v rodě, čísle a pádě.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • trojvýchodná adjektiva 1. a 2. deklinace /typy: bonus, a, um; pulcher, chra, chrum/ • adjektiva 3. deklinace - trojvýchodná /typ: acer, acris, acre/ - dvojvýchodná /typ: brevis, breve/ - jednovýchodná /typ: felix, felicitas/
---	---

OSOBNÍ, PŘIVLASTŇOVACÍ A UKAZOVACÍ ZÁJMENA

<p>výstupy</p>	<p>učivo</p>
<p>V textu rozlišuje různé druhy zájmen. Zájmeny dokáže nahradit ve větách jména.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • osobní zájmena /ego, tu, nos, vos + zvrtné zájmeno se/ • přivlastňovací zájmena trojvýchodná /meus, a, um; tuus, a, um; noster, tra, trum; vester, tra, trum; suus, a, um/ • ukazovací zájmena /is, ea, id/

ZÁKLADNÍ A ŘADOVÉ ČÍSLOVKY

<p>výstupy</p>	<p>učivo</p>
<p>Přečte údaj zapsaný římskými číslicemi a dokáže jimi přepsat údaj v číslicích arabských. Správně spojuje řadové číslovky se substantivy, dokáže je skloňovat.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • základní číslovky 1-1000, jejich vazby se substantivy • řadové číslovky 1.-1000., jejich skloňování

SLOVESA 1.-4. KONJUGACE V ROZSAHU PRÉZENTNÍHO KMENE

<p>výstupy</p>	<p>učivo</p>
<p>Provede detailní rozbor slovesných kategorií, zařadí sloveso do konjugace. Převede jednoduchou větu z aktiva do pasiva a naopak. Převede jednoduchou větu ze singuláru do plurálu a naopak.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • slovesa 1. konjugace /vzor: laudo, as, are/ • slovesa 2. konjugace /vzor: moneo, es, ere/ • slovesa 3. konjugace /vzor: lego, is, ere/ • slovesa 4. konjugace /vzor: audio, is, ire/ • slovesa tzv. smíšené konjugace /vzor: capio, is, ere/ <p>U všech slovesných tříd: -indikativ přítomného času aktiva i pasiva - indikativ imperfekta aktiva i pasiva - indikativ budoucího času aktiva i pasiva - konjunktiv přítomného času a imperfekta aktiva i pasiva - imperativ - infinitiv aktiva i pasiva</p>

SLOVESO "ESSE" A JEHO SLOŽENINY

<p>výstupy</p>	<p>učivo</p>
----------------	--------------

<p>Časuje sloveso esse a jeho složeniny. U sloves prodesse a posse si uvědomuje změny ve kmeni.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • sloveso esse a jeho složeniny /adesse, abesse, obesse, prodesse, posse/: - indikativ přítomného, imperfekta a futura - konjunktiv přítomného a imperfekta - imperativ
---	--

DEPONENTNÍ SLOVESA, ZÁPOR VE VĚTĚ

výstupy	učivo
<p>Chápe rozdíl mezi deponentními a nedeponentními slovesy, dokáže je vzájemně nahradit. V latinské větě použije pouze jeden zápor.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • deponentní slovesa všech konjugací, jejich odlišnost od sloves nedeponentních • možnosti vyjádření záporu v latinské větě

ADVERBIA A PŘEDLOŽKY

výstupy	učivo
<p>Používá základní latinské předložky včetně pádových vazeb. Na základě probrané slovní zásoby a mluvnice překládá jednoduché texty z latiny do češtiny a naopak. Při obtížnějších překladech účinně využívá překladový slovník. Z libovolného adjektiva vytvoří na základě jednoduchých pravidel adverbium. Nepravidelná adverbia se naučí v rámci slovní zásoby.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • adverbia od adjektiv 1. a 2. deklinace /pravidelné tvoření + výjimky/ • adverbia od adjektiv 3. deklinace • přehled základních předložek a jejich pádových vazeb

4. ROČNÍK - DOTACE: 2, VOLITELNÝ

STUPŇOVÁNÍ ADJEKTIV A ADVERBIÍ

výstupy	učivo
<p>Pomocí komparativu a superlativu dokáže vyjádřit různou míru příznaku nebo vlastnosti. Srovná dva předměty či osoby na základě míry vlastnosti. Rozlišuje pravidelné a nepravidelné stupňování.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • komparativ a superlativ adjektiv • komparativ a superlativ adverbii • vyjádření srovnání • použití komparativu a superlativu bez srovnání /vyjádření vyšší míry příznaku, vlastnosti/

ZÁPORNÁ, TÁZACÍ A VZTAŽNÁ ZÁJMENA; ZÁJMENNÁ ADJEKTIVA

výstupy	učivo
---------	-------

Rozlišuje v textu různé typy zájmen, dokáže jimi nahradit substantiva.	<ul style="list-style-type: none"> • záporná zájmena: nemo, nihil • tázací zájmena substantivní: quis, quid adjektivní: qui, quae, quod /zároveň ve významu vztažném/ • zájmenná adjektiva: alter, a, um; nullus, a, um; solus, a, um • jednoduché otázky
--	---

VĚTY PŘACÍ

výstupy	učivo
Vyjádří s použitím prací částice a příslušného konjunktivu přání splnitelné a nesplnitelné v kladném i záporném významu.	<ul style="list-style-type: none"> • prací částice utinam s konjunktivem: <ul style="list-style-type: none"> - přání splnitelné v přítomnosti - přání nesplnitelné v přítomnosti • zápor v pracích větách

SLOVESA 1.-4. KONJUGACE V ROZSAHU PERFEKTNÍHO KMENE

výstupy	učivo
<p>Diferencuje přítomní a perfektní kmen.</p> <p>Používá časy a způsoby, jejichž základem je perfektní kmen /indikativ a konjunktiv perfekta, plusquamperfekta, futura II/.</p> <p>V latinském textu vyhledá a rozliší slovesné tvary tvořené od perfektního kmene.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • perfektní kmen: přehled časů a způsobů od něj tvořených: <ul style="list-style-type: none"> -indikativ a konjunktiv perfekta aktiva i pasiva -indikativ a konjunktiv plusquamperfekta aktiva i pasiva -indikativ futura II. aktiva i pasiva

LATINSKÁ SOUVĚTÍ - ZÁKLADNÍ TYPY

výstupy	učivo
<p>V latinském textu rozpozná základní typy souvětí, správně překládá příslušné spojky a slovesné tvary.</p> <p>Vedlejší věty dokáže nahradit větami hlavními a obráceně.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • vedlejší věty účelové a snahové • cum historicum • vazby akuzativu a nominativu s infinitivem • nepřímé otázky

KONJUNKTIVNÍ ZÁVISLOST A SOUSLEDNOST ČASOVÁ

výstupy	učivo
<p>Orientuje se v systému konjunktivních závislostí.</p> <p>Rozpozná posloupnost dějů v čase na základě použitých konjunktivů.</p> <p>Má povědomost o římských reáliích /jména, kalendář, datování, náboženství, všední život, kultura a umění, literatura, úřady, aj./.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • přehled konjunktivních závislostí • souvětí podmínková a přípustková • věty důvodové a časové • věty účinkové, zabraňovací, obavné, účelové a vztažné

Překládá vybrané latinské citáty a přísloví,
zná jejich české varianty.

Podle zájmu se seznámí s vybranými výrazy
z určitého oboru, např. lékařství, farmacie,
právní a historická věda.